

เรื่อง การสร้างคู่มือครู: การเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยการทำโครงการ

(Creating a Teaching Manual for Project-based English Language Instruction)

ผู้วิจัย รองศาสตราจารย์ ดร. พวงเพ็ญ อินทรประวัติ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคู่มือครู: โครงการภาษาอังกฤษที่มีคุณภาพเพื่อให้ครูผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในทุกกระดาน การศึกษาต่อไป คำถามที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยนี้มี 4 ข้อ คือ 1) คู่มือครูและหน่วยการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการมีส่วนประกอบอะไรบ้างและแต่ละส่วนมีรายละเอียดอย่างไร 2) การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนโดยใช้หน่วยการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและคู่มือครูที่จัดทำขึ้นจะส่งผลอย่างไร ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและความพึงพอใจในการทำโครงการภาษาอังกฤษในทัศนะของผู้เรียน 3) ครูผู้สอนภาษาอังกฤษผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการที่ผู้วิจัยจัดขึ้นมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โครงการภาษาอังกฤษมากน้อยเพียงใด และ 4) ครูผู้สอนภาษาอังกฤษผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยการใช้หน่วยการเรียนรู้และคู่มือครูมากน้อยเพียงใด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้มี 2 ชุด ชุดแรกเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ หน่วยการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเรื่อง The Reading Guide (มีค่าประสิทธิภาพของสื่อ E1/E2 คือ 80.0/80.2) และคู่มือครูของหน่วยเรียนดังกล่าว ชุดที่สองเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษา จำนวน 4 ชนิด เพื่อตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) คือ แบบสังเกตพฤติกรรม แบบสอบถามแบบปลายเปิด แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษโดยการทำโครงการ และการสะท้อนความคิดของผู้เรียนเกี่ยวกับกระบวนการเรียนภาษาอังกฤษโดยการทำโครงการ (Process) และผลผลิตของโครงการ (Product) และเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอนภาษาอังกฤษผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการจำนวน 3 ชนิด คือ แบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง โครงการภาษาอังกฤษ แบบสอบถามความพึงพอใจ และการสะท้อนความคิดของผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดอบรมเรื่องการทำโครงการภาษาอังกฤษ

ช่วงเวลาของการดำเนินการพัฒนาคู่มือครูและหน่วยการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะแรกเป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสร้างหน่วยการเรียนรู้และคู่มือครูและทดสอบเครื่องมือกับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจำนวน 33 คน (ภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2548) และการแก้ไขปรับปรุง ระยะที่สองเป็นการทดลองใช้หน่วยการเรียนรู้และคู่มือครูกับนักศึกษามหาวิทยาลัย

เทคโนโลยีสุรนารีจำนวน 38 คน (ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549) และระยะที่สามเป็นการทดลองใช้
หน่วยการเรียนรู้และคู่มือครูกับครูผู้สอนภาษาอังกฤษในการอบรมเชิงปฏิบัติการจำนวน 35 คน
(ใช้เวลา 20 ชั่วโมงใน 3 วัน ปลายภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การสร้างหน่วยการเรียนรู้และคู่มือ

1.1 หน่วยการเรียนรู้โครงการภาษาอังกฤษ The Reading Guide ประกอบขึ้นด้วย
ส่วนประกอบที่สำคัญ 4 ส่วน ส่วนแรก คือ ส่วนเนื้อหาซึ่งมีส่วนประกอบย่อย 6 ส่วน คือ ความนำ
ที่แนะนำผู้เรียนเกี่ยวกับโครงการที่จะทำ งานที่ทำ (Task) ที่ระบุผลผลิตของ โครงการ จุดมุ่งหมาย
ของหน่วยการเรียนรู้ กรอบโครงสร้างของโครงการที่ระบุรายละเอียดของงานย่อย ๆ ของโครงการ
ตัวอย่างผลผลิตของโครงการ ลำดับขั้นตอนการทำโครงการ 2) บทเรียนแทรก 3) ใบงาน และ
4) แบบประเมิน ส่วนที่ 2 คือ บทเรียนแทรก (Mini-lessons) จำนวน 16 บท จำแนกเป็นเนื้อหาภาษา
หรือไวยากรณ์ 5 บท การสอนกลวิธีการอ่าน 9 บท และและการนำเสนอผลงาน 2 บท ส่วนที่ 3 คือ
ใบงาน (worksheets) จำนวน 12 ชุด ส่วนที่ 4 คือแบบประเมิน มีจำนวน 7 ชุด

1.2 คู่มือครู : โครงการภาษาอังกฤษ ที่ใช้ควบคู่กันกับหน่วยการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ
มีเนื้อหา 7 หัวข้อ คือ 1) จุดมุ่งหมายของการเรียนภาษาอังกฤษ 2) การสอนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ
3) โครงการภาษาอังกฤษ 4) หน่วยการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ: The Reading Guide 5) แนวทางการจัดการ
เรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยการทำโครงการ 6) ตัวอย่างแผนการสอน 7) บรรณานุกรม

ลักษณะเฉพาะของโครงการภาษาอังกฤษ สรุปเป็น 3 ด้าน ด้านแรก คือ ผู้เรียนที่มี
บทบาทเป็นผู้ลงมือกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งที่เป็นกิจกรรมกลุ่มย่อยและรายบุคคล ในการทำ
กิจกรรมต่าง ๆ ต้องใช้กระบวนการคิดในระดับสูง (Bloom taxonomy) ด้านที่สอง คือ งานที่ทำ
(Tasks) มีลักษณะเฉพาะดังนี้ คือ มีจุดมุ่งหมายสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรายวิชาตามหลักสูตร
มีคำถามแกน (Essential questions) มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตจริง มีผลผลิตของโครงการ มีการใช้
เทคโนโลยี และมีการประเมินผลรายทาง (Formative) และปลายทาง (Summative) ด้านที่สาม คือ
ครูต้องใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
และต้องใช้ตัวช่วย คือบทเรียนแทรกและข้อมูลย้อนกลับอย่างต่อเนื่อง โดยตลอดการทำโครงการ

2. การทดสอบหน่วยการเรียนรู้และคู่มือ

2.1 การใช้หน่วยการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ The Reading Guide และคู่มือครูที่จัดทำ
ขึ้นในการสอน ผลการวิจัยปรากฏว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ (90%) ระบุว่าตนเองได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้
ที่หลากหลายในการทำโครงการภาษาอังกฤษและจากการลงมือทำกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมุ่งมั่น
ทำให้สามารถพัฒนาความรู้ในด้านความรู้ด้านเนื้อหาภาษา คือ โครงสร้างไวยากรณ์ ศัพท์

การออกเสียงมากขึ้นกว่าเดิม และสามารถพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพิ่มขึ้นในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านทักษะการอ่าน

2.2 ในด้านของความพึงพอใจของนักศึกษาในด้านการทำโครงการภาษาอังกฤษ กระบวนการคิด การพัฒนาตนเองและความสามารถเชิงสังคม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาจำนวนเกินกว่า 80% ที่พอใจการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยการทำโครงการ เพราะนอกจากช่วยให้มีความรู้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งในหัวข้อเรื่องที่เลือกมาทำโครงการแล้วยังช่วยพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

2.3 ส่วนความพึงพอใจในด้านการทำงานกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า เรื่องที่นักศึกษาแสดงความพึงพอใจในระดับมาก คือ การทำงานกลุ่มและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การเรียนรู้วิธีเรียนภาษาอังกฤษ การเพิ่มความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานและความรับผิดชอบ ความภาคภูมิใจที่ทำผลงานได้สำเร็จและการมีโอกาสนำเสนอผลงานของตน ซึ่งสำหรับบางคนเป็นการเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้เกินความคาดหมาย ทำให้มีความสุขและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ

2.4 ในด้านความรู้ ความเข้าใจของครูผู้สอนภาษาอังกฤษผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องโครงการภาษาอังกฤษ โดยใช้หน่วยการเรียนรู้และคู่มือครู: โครงการภาษาอังกฤษที่จัดทำขึ้น ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนภาษาอังกฤษผู้เข้ารับการอบรมเกือบทั้งหมด (93%) แสดงความคิดเห็นในทางบวกว่า การอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ที่ใช้หน่วยการเรียนรู้และคู่มือครูการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยการทำโครงการที่จัดทำขึ้นเป็นสื่อช่วยให้ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนภาษาอังกฤษโดยการทำโครงการมากขึ้น เข้าใจเนื้อหาและลำดับขั้นตอนการสอนในชั้นเรียนที่สามารถนำไปประยุกต์ในชั้นเรียนของตนได้

2.5 ในด้านของความพึงพอใจที่ได้รับจากการจัดอบรมเรื่องโครงการภาษาอังกฤษ โดยใช้หน่วยการเรียนรู้และคู่มือครูที่จัดทำขึ้น ผลการวิจัยพบว่าครูผู้เข้ารับการอบรมประเมินความพึงพอใจในหัวข้อต่อไปนี้เป็นระดับมากที่สุด (ระดับคะแนนเฉลี่ยเกิน 4.5) คือ รูปแบบการจัดอบรม การเตรียมเนื้อหาสำหรับการอบรม เนื้อหาที่อยู่ในหน่วยการเรียนรู้และคู่มือครู ความชัดเจนในการนำเสนอเนื้อหา เทคนิควิธีที่ใช้ในการอบรม การเปิดโอกาสให้ซักถาม การตอบคำถามที่ตรงประเด็นและเข้าใจง่ายและความพึงพอใจในวิทยากรในภาพรวม ส่วนเรื่องเดียวที่ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในระดับมาก (ระดับคะแนนเฉลี่ย 4.28) คือ ระยะเวลาในการจัดอบรม โดยให้ข้อเสนอแนะว่าควรจัดให้มีมากกว่า 3 วัน เพื่อจะได้เรียนรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการภาษาอังกฤษให้มากขึ้น

สรุป ผลที่ได้จากงานวิจัยนี้สนับสนุนแนวคิดของทฤษฎีการสร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเอง (A social constructivist view) อันเป็นผลมาจากพฤติกรรมกรเรียนรู้อย่างมุ่งมั่น ตั้งใจของ

ผู้เรียน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เรียนรู้ร่วมกับกลุ่ม มีแบบตัวอย่างสำหรับฝึกใช้ภาษา มีบทเรียน
แทรกตามความต้องการของผู้เรียน และการสนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้ ทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง
และให้ผู้เรียนมีส่วนในการวัดผลและประเมินผล (Self-directed learning and independence)

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยนี้มี 3 ประการ 1) การนำเอาหน่วยการเรียนรู้และคู่มือครู
ที่จัดทำขึ้นนี้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นต่าง ๆ 2) การนำเอา
เทคนิคการสะท้อนความคิด ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และ 3) การศึกษาวิจัย โดยการประยุกต์
หน่วยการเรียนรู้และคู่มือครูนี้ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษนอกระบบ เช่น การทำ English Camp

This research aimed at developing an effective teaching manual for project-based English language instruction.

The investigation set out to answer four research questions:

1. What are the significant characteristics of project-based English language learning unit and its teaching manual?
2. What do students think as regards to their English skills and their satisfaction towards this methodology when implementing this project-based English language learning unit and its teaching manual in their reading class?
3. What do participants attending the project-based English language learning workshop think how much they learn about this methodology?
4. How much do these participants feel satisfied with the project-based English language learning workshop utilizing the newly created project-based English language learning unit and its teaching manual?

Two sets of research tools were used. The first set was used for the experiment consisting of the published materials of the project-based English language learning unit, the Reading Guide, with 80.0/80.2 of efficiency value and its teaching manual. Another set was used for data collection consisting of two subsets: one for collecting data from the participating students consisted of 4 types: observation form, open-ended questionnaire, self-evaluation form and reflection form. Another for the participants attending the researcher's project-based English language teaching workshop consisted of 3 types: self-evaluation form, the questionnaire and the self-reflection form.

The research was carried out in three phases: in all, a total of two 10-week classes with 33 and 38 English 3 students in the 3rd term of 2005 academic year and the 1st term of 2006 academic year respectively. And 1 project-based English language learning workshop with 35 English teachers ran by the researcher immediately after the end of the 1st term of 2006 academic year. The first phase of the investigation involved gathering and analyzing fundamental information and drafting a unit of project-based language unit called the "Reading Guide" including its teaching manual and trying out. The second phase focused on implementing the unit and its teaching manual and addressed the first and the second research question. The third phase focused on teacher practice implementing the unit and its teaching manual and addressed the third and the fourth research question.

The results of the study were as follows:

1. The effective unit of this project-based English language learning unit was characterized as the one with the following 4 main parts: the first one is the content composing of 1) the introduction which orientates students with a specific project, 2) the task indicating its outcome, 3) objectives of the unit, 4) the project format indicating various tasks and activities, 4) the sample project product and the procedures for doing the project. The second part is the 16 mini-lessons. The third is the 12 worksheets and the fourth is the 7 assessment or evaluation forms.
2. The teaching manual accompanying the unit contains the following 7 topics: 1) the main objective of learning English language, 2) teaching reading skill, 3) project work in English 4) the learning unit: The Reading Guide, 5) the instruction of how to implement the project-based class 6) lesson planning and 7) references.

The three major characteristics of project-based English language learning were summarized as follows: the first one was the active learners whose role was to do the learning activities or the tasks. They were responsible for individual as well as group work. While conducting the tasks, they made use of their critical thinking. The second one was the tasks with specific features; namely, having the objectives corresponding to the ones of the English course being implemented, having the essential questions, involving real life, projecting a final product, utilizing technology, and having formative and summative evaluation. The third part was the teacher who implemented various teaching techniques conforming to individual differences of students in the class. S/he also utilized scaffolding in the form of mini-lessons in different phases of his/her project instruction as well as using feedbacks continuously.

3. The results from the analysis of the students' opinions were as follows:

a. Over 90% of the students thought that they had done a lot of activities in the process of the project work and had improved their English knowledge and their English skills especially their reading skills.

b. Also, over 80% of the students felt satisfied in doing project work in their English class because they gained more knowledge about their chosen topic and they improved their language skills.

c. In terms of their satisfaction towards the group work, they rated the following features at the highest level: group working and the help from each others, learning how to learn, the increase of their attention to and responsibility of the tasks being performed, the pride of doing the tasks successfully and the opportunity in showing the work to the others.

4. The results from the analysis of the teachers' opinions were as follows:

a. Over 90% of the teachers felt positively about this project-based English learning workshop. They thought that the project-based English learning unit and its manual helped them better understand this method. They learned about its content, and its procedure of how to conduct the project. They also stated that they thought they could make use of this unit and its teacher's manual in their classes.

b. In addition, they rated the following features of the workshop at the highest level: the format of the workshop, the preparation of the content for the workshop, the project-based English language learning unit and its manual, the speaker's presentation, the speaker's techniques of teaching, their opportunity to ask questions and discuss as well as to receive the clear answers from the speaker, and their satisfaction of the speaker as a whole. However, their only concern was the duration of the workshop. They then suggested that it should be longer than three days.

To conclude, consistent with a social constructivist view, the results from this study revealed the active role of learners and constructive nature of English language learning through group collaboration, guided practice with examples, promotion of self-directed learning and independence as well as the student's participation in the assessment and evaluation.

Three recommendations from this research were as follows: the project-based English language unit and its teaching manual should be applied in various levels of English instruction; self-reflection should be utilized in English classes; and this project-based English language learning unit and its teaching manual should be researched in informal contexts as in English camps.